

Länsstyrelsen
Västerbotten

Verksamhetsplan

Naturum Vindelfjällen

Ammarnäs

Datum

2008-12-05

Ärendebeteckning

512-11091-2008

Arkivbeteckning

2402027:1

1(16)

Naturvårdsverkets dnr 319-7220-08 Nf

Verksamhetsplan för naturum *Vindelfjällen i Ammarnäs*

År 2009

År 2010-2013

Innehåll

1.	SYFTE	3
1.1.	Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)	3
2.	MÅL	4
2.1.	Mål 2009	4
2.2.	Mål 2010-2013	4
2.3.	Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer	5
2.4.	Målgrupper för naturum Vindelfjällen i Ammarnäs	5
3.	ANALYS AV RISKER/MÖJLIGHETER	6
3.1.	Nuläge	6
3.2.	Möjligheter	7
3.3.	Risker	7
4.	NATURUMS VERKSAMHET	8
4.1.	Årskalendarium inför nästa år	8
4.2.	Teman	9
4.3.	Programverksamhet	9
4.4.	Tillfälliga utställningar	10
4.5.	Kommunikationsinsatser	10
5.	BEMANNING	11
6.	KOMPETENSUTVECKLING AV PERSONAL	13
6.1.	2009	13
6.2.	2010-2013	13
7.	PLAN FÖR FÖRNYELSE AV FAST UTSTÄLLNING	13
7.1.	2009	14
7.2.	År 2010-2013	14
7.3.	Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning	15
7.4.	Förankring	15
8.	FASTIGHET / LOKALER	15
8.1.	2009	15
8.2.	2010-2013	15
9.	ÖVRIGA INSATSER	16
9.1.	2009	16
9.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2010-2013)	16
10.	FASTSTÄLLANDE AV VERKSAMHETSPLAN.	16

Inledning

Punkt 1 och 2 beskriver vilka syften och mål naturums utställning och verksamhet har. Punkt 3 beskriver omvärldsfaktorer som kan komma att påverka planeringen. Punkt 4 motsvaras av aktiviteter som bidrar till att syfte och mål uppfylls. Punkt 5 - 9 beskriver vilka resurser som krävs för att uppfylla aktiviteterna. Punkt 10 beskriver finansiering av aktiviteter och resurser. Punkt 11 är fastställande av verksamhetsplan och ska skrivas under av både huvudman och föreståndare för naturumet.

1. Syfte

1.1. Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)

Naturum ska visa vägen in i naturen. I naturum ska besökaren på ett lustfyllt sätt få kunskap om naturen, förståelse och känsla för alla dess värden samt inspireras att bege sig dit, vistas där och få en fördjupad naturkontakt som utbyte av sitt besök. Ett naturum ska därmed fungera som en port till naturen i allmänhet och ett visst naturområde i synnerhet.

I syftet ingår att genom utställningar, programaktiviteter och annan naturvägledning:

- *Öka kunskapen om ett naturområdes naturvetenskapliga, natur- och kulturhistoriska, kulturella och upplevelsemässiga värden,*
- *Fördjupa besökarnas förståelse för naturområdet; förklara vad som hänt, händer och varför det sker,*
- *Vägleda besökarna om vad man kan se, uppleva och göra i området och hur man lämpligen tar sig dit,*
- *Motivera/påverka besökarna att uppträda i och använda naturområdet på sådant sätt att dess värden bevaras,*
- *Skapa förståelse för behovet av att bevara och vårda naturen i allmänhet och i området i synnerhet,*
- *Stimulera intresset för natur, naturvård och naturstudier och tjäna som underlag för olika undervisningsbehov*
- *Ge kunskap om hur människan använt sig av och påverkat naturen i ett kulturhistoriskt perspektiv,*
- *Sprida kännedom om en trakts naturskyddade områden och andra besöksmål för friluftslivet.*

1.2 Lokala och regionala syften för naturum Vindelfjällen i Ammarnäs

I projektplanen från 2004 för naturum Vindelfjällen utställning – drift – kostnader anges följande syften och mål med naturum Vindelfjällen:

- Sprida kunskap om Vindelfjällens naturreservat och dess natur och kulturvärden och därmed skapa förståelse för vikten av att bevara området
- Med hjälp av god natur- och kulturinformation marknadsföra Vindelfjällens naturreservat som en viktig resurs för turismen i Storumans och Sorsele kommuner och i Västerbottens län.
- Åstadkomma att Vindelfjällens naturreservat uppmärksammas som ett attraktivt område både internationellt och nationellt vilket ska leda till ökad naturturism i området.

Till detta kan fogas åtgärder för att uppfylla nationella och regionala miljömål för framförallt Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt och djurliv, folkhälsa samt landsbygdsutveckling. Till exempel:

- Främja rekreation och folkhälsa genom att stimulera till besök i Vindelfjällens naturreservat samt sprida information om nationalpark och naturreservat i länet
- Informera om terrängkörning och leder i området
- Sprida kunskap om natur, kultur, nybyggarna och rennäringen

2. Mål

Övergripande mål är att naturum Vindelfjällen hos invånare och företagare i Ammarnäsområdet ska ses som en resurs som bidrar till utvecklingen. Naturum ska därför ha en välorganiserad program- och utställningsverksamhet som inspirerar bofasta, skolklasser och flergångsbesökare att återbesöka naturum.

2.1. Mål 2009

- 2009 ska 75 % av turistföretagarna aktivt marknadsföra naturum till sina gäster (annonsblad, informationsblad vid ankomst, muntligen vid turer el. dyl.).
- Fortsätta samarbetet med lokala intressenter: företagare, kommunen och organisationer i närområdet.
- Erbjudna verksamhet som är anpassad för barn yngre än 12 år.
- Naturum ha någon form av programverksamhet minst en gång i veckan under vinter- och sommarsäsong.

2.2. Mål 2010-2013

- 2010 ska 70 % av alla som besöker området känna till att naturum finns.
- 2011 ska naturum ha inspirerande utställning för olika intressen och åldersgrupper.

- 2011 ska 60 % av lokalbefolkningen uppleva naturum som en tillgång för bygden.
- 2011 ska 70 % av turistföretagarna se naturum som en tillgång för verksamheten.
- Erbjuda mer information om rennäring och samisk kultur.

2.3. Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer

”Huvudsaklig målgrupp för naturumverksamheten är den breda allmänheten i alla åldrar utan speciella förkunskaper. En viktig målgrupp är skolans lärare och elever. Även andra än svenskspråkiga besökare ska genom lämplig översättning kunna ta del av innehållet i naturum. Lokaler, verksamhet och information ska så långt möjligt vara tillgängliga också för personer med funktionshinder.”

2.4. Målgrupper för naturum Vindelfjällen i Ammarnäs

Barn och skolor

När naturum byggdes om 2004 var målgrupp allmänheten i åldern 12 år och uppåt samt naturskole- och konferensbesökare. Erfarenheter från 4 års verksamhet visar dock att det finns ett behov av verksamhet även för yngre åldrar. Vilket också uttryckts från andra aktörer och företagare i området. Under de senaste åren har programverksamheten därför även inriktat sig mot yngre barn. Skolklasser är fortfarande en prioriterad målgrupp.

Turister

Besökare som övernattar i närområdet är en naturlig målgrupp för naturum. Förutom bilburna turister är också bussresenärer samt vandrare och skidåkare på Kungsleden viktiga målgrupper. Naturum Vindelfjällen Ammarnäs måste försöka locka så stor andel som möjligt av de som besöker Ammarnäs att besöka naturum.

Lokalbefolkningen

Lokalbefolkningen är en annan viktig målgrupp där Naturum kan bidra till att sprida kunskap om och intresse för Vindelfjällens naturreservat. Idag minskar befolkningen i Ammarnäs. De flesta jobbar inom besöksnäringen eller rennäringen. Vid senaste årets temakvällar har övervägande andelen av besökarna varit lokalbefolkning och stugägare i byn.

Naturum bör också erbjuda verksamhet för andra regelbundna besökare och särskilt kunniga besökare. Det kan ske genom uppdaterat referensbibliotek, kunniga föreläsare och samarbete med universitetet och skogshögskolan i Umeå.

Funktionshindrade

Naturums lokaler och utställning är anpassad för personer som är rullstolsburna. Genom samarbete med handkapporganisationer kan verksamheten utvecklas. Länsstyrelsen har inlett samarbete med Kompetenscentrum för tillgänglighet (KCT).

3. Analys av risker/möjligheter

3.1. Nuläge

Naturum Vindelfjällen i Ammarnäs har funnits sedan början av 80-talet men 2004 invigdes en ny utställning. Naturum ligger i hotell Ammarnäsgården. Från Sorsele samhälle är det 9 mil till Ammarnäs. Ammarnäs har ca 160 invånare. Rennäring och besöksnäringen är de viktigaste inkomstkällorna. Vägen slutar i Ammarnäs Vindelfjällens naturreservat.

Naturum är till stor del beroende av Ammarnäs framtida utveckling. En viktig förutsättning är t.ex. utbudet av logi, service och andra tjänster kopplat till turistnäringen. Naturum ligger i hotellet. Kungsleden passerar inte naturum. Bussresenärer hoppar av vid Kungsleden innan Ammarnäs och naturum. Dessa resenärer missar därmed naturum. Besökare efterfrågar information om sevärdheter och turförslag i området såväl sommar som vinter. Besökare efterfrågar fler möjligheter till korta skidturer och vandringar i närområdet.

Skyltningen till naturum i närområdet har förbättrats under 2006/2007. Utmaningen ligger nu i att locka in besökare i naturum genom marknadsföring och erbjuda intressant verksamhet. På sikt bör intrycket av att naturum ser stängt ut från utsidan kunna förändras till det bättre. En lösning kan vara att belysa eller öppna upp de fönster som idag är igensatta med svart tyg. Det skulle dock påverka utformningen av nuvarande interiör.

I naturum finns information på engelska. Det saknas information på samiska. Länsstyrelsen svarade våren 2006 regeringen på utredningen "Att återta mitt språk" där bl.a. en utökning av det samiska språkområdet behandlas.

Lokalerna och utställningsmontrarnas information är tillgängliga för personer som är rullstolsburna. Det saknas dock anpassningar för andra funktionshinder t.ex. finns ingen talad information (förutom naturumsföreståndarna) eller information på "lätt svenska" (för t.ex. synskadade, personer som har lässvårigheter eller begränsade kunskaper i svenska språket och skolbarn).

Naturum är inhyrt i en befintlig byggnad som är privatägd, hotell Ammarnäsgården, eventuella förändringar i lokalerna måste därför ske efter samråd med hyresvärderna. Lokalerna är relativt stora men det är svårt att anpassa lokalerna så att arbetsmiljön för personalen förbättras, t.ex. personaltoalett.

Naturum har idag ½ åa. Vilket inte är tillräckligt för att få en stabil, innehållsrik och omfattande programverksamhet i enlighet med riktlinjerna. Viss planering av verksamheten sker från naturumet i Hemavan.

3.2. Möjligheter

Vindelfjällens naturreservat är med sina 550 000 ha ett av Europas största naturskyddade områden. Finns sedan 1980-talet med i Naturvårdsverkets plan över blivande nationalparker. Både Storumans och Sorsele kommuner har sagt nej till en förstudie till en nationalpark. Det är därför inte aktuellt att genomföra någon nationalparksbildning.

Naturum har goda kontakter med lokalbefolkning, lokala turismföretagare och STF. Under 2008 har programrådet haft 2 möten. En ½ åa som arbetar med turismutveckling på destination Ammarnäs är anställd för att hjälpa byns företagare och delar kontor med naturums personal. Detta samt det väl fungerande programrådet ökar informationsflödet och bidrar till goda förutsättningar till synpunkter på och medverkan i verksamheten från lokala intressenter i området.

Ammarnäs är en fjällby med begränsat antal bussturer samt ingen genomfartstrafik. Förutsättningarna är därför goda att nå besökare i Ammarnäs med information om naturum. Tack vare den besökarundersökning som genomfördes av naturvårdsverket under sommaren 2008 finns nu mer kunskap om besökarna i juli – augusti.

2009 kommer naturums verksamhet att vara en viktig del av länets uppmärksammande av att det är hundra år sedan riksdagen beslutade om de första nationalparkerna i Europa under paraplyet Naturens År 2009. Naturens År är ett utmärkt tillfälle att ytterligare stärka Naturums varumärke i området genom att knyta nya kontakter och i samverkan med andra aktörer genomföra olika aktiviteter.

3.3. Risker

Ett minskat antal besökare till Ammarnäs och Vindelfjällen. Försämrade allmänna kommunikationer skulle innebära minskade turistströmmar till Ammarnäs.

Naturum ska tillföra ett mervärde för turismen i området. Programverksamheten bör därför inte konkurrera med de aktiviteter som turistföretagarna erbjuder. Förutom själva verksamheten (val av aktivitet) gäller det också tidpunkt och ekonomi. Samverkan och kontakt med lokala turismföretagare och organisationer är därför nödvändigt vid planeringen av naturums programverksamhet.

Besökarundersökningar, liknande den som genomfördes sommaren 2008, behöver även göras i framtiden för att se om målgruppen för naturum förändras, men även under vintern för att öka kunskapen kring vinterturisterna.

De befintliga lokalerna erbjuder begränsade möjligheter till ombyggnationer och anpassningar, t.ex. personaltoalett. Många besökare har framfört att de upplever att fasaden är ödslig och ger ett intryck av att naturum är stängt.

Svårigheter att planera verksamheten med enbart ½ åa. Möjligheten att ha två ½ åa skulle öka flexibiliteten och stabiliteten i verksamheten. Det skulle ge möjlighet till utökade öppettider. Kompetensen skulle breddas samt arbetsklimatet bli mer kreativt med ytterligare en anställd. Det kan dock vara svårt att anställa extra personal på grund av naturums ekonomi, antal besökare och lokal befolkningsutveckling.

4. Naturums verksamhet

Naturum är säsonsöppet vinter och sommar. Eftersom naturums verksamhet under 2009 kommer att samordnas med Naturens År och ske i nära samverkan med andra aktörer är den exakta verksamheten ännu ej fastställd.

4.1. Årskalendarium inför nästa år

Säsongen i naturum är anpassad efter de perioder som STF bemannar stugorna längs Kungsleden med stugvärdar. Tidigare års erfarenheter har visat att dessa perioder väl överensstämmer med när det är som mest besökare i området Ammarnäs och Vindelfjällen. Naturum öppnar ca 2 veckor tidigare än STF stugorna på sommarsäsongen. För att möta efterfrågan från främst fågelskådare som då är en dominerande besöksgrupp.

Öppettider vintersäsongen (V8 – V17): Måndag – fredag 9-11 och 12-17 (= öppettid 7 tim, bemanningstid ca 8.30-17.05). Kvällsöppet: 2 timmar en kväll i veckan (öppettid 9 tim)

Sommarsäsongen (V24-V38): V24-25 samt V36 - V38: Öppet måndag – fredag: 9-11 och 12-17 (= öppettid 7 tim, bemanningstid 8.30-17.30). V 26 – 35: Öppet sju dagar i veckan 9-11 och 12-17 (= öppettid 7 tim, bemanningstid ca 8.30-17.05). Kvällsöppet: 2 timmar en kväll i veckan. Temakvällar enbart juli – augusti p.g.a. att intresset avtar när skolorna börjar.

0,5 åa innefattar 2,5 veckas semester vilket förutsätter att minst 2 personer arbetar i naturum för att öppettiderna ska kunna uppfyllas. Se också under bemanning, punkt 5.

4.2. Teman

Naturums verksamhet kommer under 2009 att bygga på temat Naturens år i samverkan med Länsstyrelsens naturreservatsförvaltare och lokala aktörer.

4.3. Programverksamhet

Naturum erbjuder guidade turer med naturtema i närområdet och informerar fortlöpande om friluftsliv och naturskyddade områden. Organisatoriskt tillhör naturum samma funktion om naturreservatsförvaltarna. Naturum samarbetar med Länsstyrelsens natur- och miljöbyrå angående lämpliga ämnen att informera om. Naturbevakarna i området bidrar med information om bl.a. lederna.

Naturum ska arbeta för ett fortsatt bra lokalt engagemang och tilltro till naturum. En viktig del i detta arbete är att verksamheten tar hänsyn till önskemål från turistföretagare samt fortsätter ha programverksamhet som lockar lokalbefolkningen att återbesöka naturum. Programverksamheten kommer att genomföras i nära samverkan med andra aktörer i området för att stärka samarbetet och naturvården under Naturens år.

- Erbjudna minst en programverksamhet per vecka (tur, föreläsning, sago-stund el. dyl) för besökare under vintersäsong.
- Minst en guidad uteverksamhet/vecka juli – augusti.
- Kvällsöppet en dag i veckan under högsäsong
- Naturreservatens dag
- Gästföreläsare/berättare spridda över året
- Programrådsträff i maj och oktober.

Naturums verksamhet kommer att genomföras i nära samverkan med andra aktörer i området. Det exakta programmet har därför ännu ej fullt ut kunnat fastställas. Nedan presenteras några redan planerade programpunkter (=OK) samt några programpunkter där allt ännu ej är helt klart för genomförande (= plan).

Vinter

- Vinterfåglar in på knuten kryssa vid fågelbordet (OK, *helg i slutet av januari, SOF?*)
- Holkbyggardag för barnfamiljer (plan)
- Ajtté visar Stig Wessléns film "I lapplandsbjörnens rike" på Tiburti-
usdagen (OK)
- Tipsrunda

Sommar

- Betessläpp i juni (plan)
- Fågel morgon med Göran Paulsson i början juni.
- Slåtter i Juomovare i slutet av juli (plan)
- Bäversafari, Tjulträsk (plan)

- Naturresevatens dag (OK)
- Vindelälvsdag uppmärksammas i början av augusti
- Säsongsavslut med aktivitet (OK)

Under sommaren genomförs varje vecka guidad tur i naturum och natur- och kulturvandring. Programverksamheten ska i första hand genomföras på samma veckodag hela året för kontinuitet och förenkla för de entreprenörer/turistbyrå etc. som ska informera besökare om naturums verksamhet.

4.4. Tillfälliga utställningar

2009 års tillfälliga utställningar är ännu ej helt fastlagda. Naturum planerar att ha en tillfällig inhyrd utställning under året.

Planer finns att visa en utställning producerad av Västerbottensmuseums. Hillevi Wadensten som producerar utställningen har kontaktat naturum för att höra om vi är intresserade. Utställningen ska handla om Lappmissionär Gustav Lundgren som var verksam i Sorsele och Ammarnäs under 1920-40 talen. Det blir en liten utställning baserad på hans dagboksanteckningar och fotografier. http://213.79.164.200/oar/manniskooden/gustaf_lundgren.html

Naturum avser också att under året färdigställa ett bildspel som går kontinuerligt i naturum där besökare kan lägga upp egna bilder. På så sätt blir besökarna en del av naturum.

Naturum avser att ha temavecka när naturum har ny tillfällig utställning. Knuffa lite extra för utställningen och göra flera arrangemang kring ämnet.

4.5. Kommunikationsinsatser

Länsstyrelsens naturbyrå har 2007-2008 haft särskilt fokus på kommunikations- och informationsfrågor. En övergripande kommunikationsplan har tagits fram tillsammans med bl.a. personalen i naturum.

Regionalt och nationellt:

- Resforums Bussguide (vinter och sommar)
- Turistbroschyren för Västerbotten ”Sommarvägar i norr”
- Upptäck Västerbotten – Sevärt från Västerbottens museum (*kontakt Urban Gelfgren*)
- Vinter- och sommarprogram för Ammarnäsfjällen (*kolla manusstopp*)
- Annons i lokal dagspress i samband med naturresevatens dag
- Västerbotten NU, Länsstyrelsens infoblad
- Officiell hemsida för naturum www.vindelfjallen.se (*Ska hållas uppdaterad och kollas dagligen inkl. engelsk version*)
- Webblänkar från Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets hemsidor

- Information om naturum i tillgänglighetsdatabasen för funktionshindrade, nås via <http://www.vasterbotten.net>
- Naturum på www.ammarnasby.com (*kolla pris*)

Lokalt

- Storuman och Sorsele bladet (*inför vinter och sommarsäsong*)
- Öppettider och program i informationspärmar i STF-stugorna längs Kungleden Ammarnäs – Hemavan (vinter och sommar)
- Kalendarium Vindelälvens turistbyrå
- Programblad vid naturum och till turistförtagare

Information om öppettider, programverksamhet, temakvällar, tillfälliga utställningar etc. ska finnas vid entré. Naturum kommer även fortsättningsvis att ta initiativ till att få med öppettiderna och programverksamheten i turist-anläggningarnas informationsblad, STF:s stugpärmar och på anslagstavlor till besökare.

5. Bemanning

Naturumsföreståndare

Naturumsföreståndaren arbetar 2009 6 mån i naturum och 6 mån åt Naturvårdsverket på projektet naturumsutveckling (NU-projektet). 39,75 tim x 26 veckor.

Säsongsanställd personal

Öppettiderna bygger på att säsongsanställd personal anställs under vinter- och sommarsäsongen (10 respektive 60 dagar). Under 2008 har naturum också samarbetat med "Destination Ammarnäs" med avseende på kontorsutrymme och personal för att kunna erbjuda viss service i naturum när naturumsföreståndaren är bortrest inom Naturvårdsverkets naturumsutvecklingsuppdrag.

I syfte att förbättra naturums bemanning kommer det under att göras en översyn av naturums bemanning utifrån antalet besökare, besökarundersökningen och arbetsmiljö för personalen. 2009 är naturumsföreståndaren 50 % inom Naturvårdsverkets projekt naturumsutveckling. Föreståndaren kan därför inte arbeta mer än 50 % med naturum.

För närvarande kan naturumsföreståndartjänsten i Ammarnäs inte utökas då den andra halvan av tjänsten åt Naturvårdsverket. Med 0,5 år i naturum kan inte naturumsföreståndaren vara i naturum alla veckorna V8-V17 samt V24-V38 det är 25 veckor. Det ska också dras av för semester (minst 2,5 veckor) och planering. Den säsongsanställda personalen syftar dels till att möjliggöra öppet 7 dagar i veckan sommartid men också för att få planeringstid för aktiviteter och semestertid.

Det innebär att under de veckor naturum har säsongsanställd personal ska naturumsföreståndaren INTE jobba i naturum motsvarande 2,5 vecka (kan dock jobba med NU och välja ta ut semester senare). Planering av kommande års verksamhet samt redovisning av årets verksamhet ska också ske del av tiden med dubbel bemanning. Eftersom delar av denna planering görs samt naturvårdsverkets regionträffar ligger på andra tider på året påverkar det tiden med ”dubbel bemanning” i naturum. Naturumsföreståndaren ska inte arbeta motsvarande 15 dagar i naturum under högsäsong för att kunna nyttja den tiden till planering. Motsvarande tid som naturumsföreståndaren besöker andra naturum under naturums högsäsong inom ramen för NU-projektet kan tillgodräknas naturumsverksamheten annan tid på året.

Nedan redovisas antalet arbetstimmar i naturum under året. Siffrorna mellan månaderna kan komma att ändras – se kommentar efter tabellen.

Månad	Öppet dagar	Öppet timmar	Bemanning dagar	Bemanning timmar	Antal besök
	antal	antal	antal	antal	antal
januari		-	5	39	0
februari	10	74	10	80	110
mars	22	162	27	214	550
april	18	134	23	183	420
maj	0	0	2	2	0
juni	19	133	19	151	370
juli	31	227	44	348	1 200
augusti	31	225	44	348	1 200
september	14	98	14	106	420
oktober	0	0	0	0	0
november	0	0	5	5	0
december	0	0	2	2	0
Summa	145	1054	188	1478	4 270

Länsstyrelsens kommentarer till tabellen

Eftersom siffrorna bygger på så lite arbetskraft som 1 åa samt 0,25 åa säsongsanställning kan små förändringar i hur tidscheman, aktiviteter samt semestrar förläggs få stor procentuell påverkan på siffrorna t.ex.:

- Exakta vinterprogrammet och sommarprogrammet har ännu ej helt kunnat spikas. Det medför att siffrorna kan komma att variera mellan månaderna. Särskilt hur aktiviteter förläggs vid månadsskiftena påverkar totalsiffrorna för månaderna. En större aktivitet där alla jobbar, eller flera sena kvällsaktiviteter, kan innebära mer ledighet i början på kommande månad.
- Personalens önskemål om tid för semester samt om semester tas ut i tid eller pengar påverkar.
- Genom att anställa en extra person under säsong tas till tid för planering utanför säsong. Totalt avsätts 15 dagar för planering och delta-

gande i Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets planeringsdagar. När dessa tas ut under säsong kan påverka de beräknade bemanningstimmarna för en viss månad. Långa avstånd medför att en regionträff på en dag innebär 3 stängda dagar.

6. Kompetensutveckling av personal

Kostnaderna för kompetensutveckling utgörs till stor del av resekostnader. Det är t.ex. 35 mil till Länsstyrelsen i Umeå.

6.1. 2009

- Erfarenhetsutbyte med naturumsföreståndaren på naturum Vindelfjällen i Hemavan.
- Deltagande i Naturvårdsverkets riks- och regionträffar.
- Naturvårdsverkets utbildning ”Dialog för naturvården”
- Naturumsföreståndaren erbjuder att delta i länsstyrelsens introduktionskurser för nyanställda.
- Möjlighet att följa med naturbevakare och ta del av deras arbete samt besöka delar av Vindelfjällens naturreservat minst en gång under året.

6.2. 2010-2013

- Utöka samarbetet mellan naturum och forskare/studenter inom Vindelfjällen som en del i naturumpersonalens kompetensutveckling.
- Utbildning i naturpedagogik
- Utbildning i guidning/kommunikation.
- Årligen avsätta tid för att samla information om samt själv besöka Vindelfjällens natur, leder, stugor etc.

7. Plan för förnyelse av fast utställning

Idag kan utställningen endast uppdateras av naturinformation. Det är ingen bra lösning då utställningen innehåller siffror och inventeringsresultat som bör uppdateras fortlöpande. Föreståndaren bör därför ges möjlighet att göra detta själv.

7.1. 2009

- Under 2008 har naturum fått dator och bildprojektor vilket gör det möjligt att visa bildspel i naturum. Under 2009 kommer ett bildspel att sammanställas / köpas in.
- Uppdatering av fakta i utställningen. Utställningsmontrarna behöver uppdateras med bl.a. nya siffror, utbyte av felstavad geologskylt, förnyad skylt i björnidet
- Utöka med kulturbilder (fotografier) från västerbottens museum (*Planer finns att ordna svartvita porträtt på de personer vars berättelser man kan lyssna till. Samt att ta fram kopior av några av de svartvita bilder som fanns i gamla naturum och sätta upp som "porträtt" i nybyggarköket/läshörnan*)
- Nya besöksräknare till naturumen för att täcka båda ingångarna
- Ta fram prisuppgifter och förslag till golvkuddar till barnaktiviteter
- Ta fram fakta om och former för att berätta om däggdjuren för barn.

Till detta kommer driftskostnader för befintlig utställning i form av underhåll av belysning och teknik samt utbyte av trasigt material.

Under 2009 kommer naturum inför kommande år planera och beräkna kostnader för en anpassning av utställningen för barn i åldrarna 0-6 år.

7.2. År 2010-2013

- Utveckla utställningen så att den är bättre anpassad även för barn i åldrarna 0-6 år.
- Förbättra informationen kring kultur i fördjupningshörnan. "Va-penmontern" behöver fördjupad information som kan tas fram i samarbete med orsbefolkning, skogsmuséet i Lycksele samt Västerbottens museum.
- Utöka informationen om samisk kultur och renskötsel.
- Spårstämplar till barnverksamheten
- Färdigställa däggdjursinformationen för barn
- Montrarna bör göras om för att passa större bildskärmar då de nuvarande skärmarna är svåra att få tag på.
- Talad information till unga samt äldre och synskadade. Ev. samarbete med KCT
- Plan för att naturum ska se mindre stängt ut från utsidan. (*Idag svarta skärmar i fönstren*).
- Mindre ombyggnad av utrymmet för tillfälliga utställningar

7.3. Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning

Delar av arbetet kan genomföras av naturumpersonalen.

Reparation och förnyelse av befintlig utställning görs av Naturinformation som byggt utställningen.

7.4. Förankring

Förslagen ska förankras med företrädare för Länsstyrelsen. Gemensam VP-planeringsdag med funktionen under hösten. Samordning med t.ex. naturreservatsförvaltnings planerade aktiviteter 2010.

Programrådet har möjlighet att komma med synpunkter på verksamhet och åtgärder/förändringar.

Under 2009 kommer en enkel enkätundersökning att göras till områdets turistföretagare för att fånga upp tankar om naturum och hur de anser att naturum kan bidra till att stärka Vindelfjällens och Hemavans identitet samt turistverksamheten. Samordnas med motsvarande enkät i Hemavan. En uppföljning avses att genomföras under 2011 m.a.p. uppfyllnadsgrad av satta mål.

8. Fastighet / lokaler

8.1. 2009

Inga särskilda åtgärder planerade. Underlag kommer att tas fram för att förbättra hur besökare naturums exteriör tillsammans med fastighetsägaren. Finns också behov av att bygga om utrymmet för tillfälliga utställningar.

8.2. 2010-2013

Svårt att precisera innan överläggningarna ovan genomförts.

9. Övriga insatser

9.1. 2009

- Komplettering av referensbibliotek. Mer böcker på andra språk än svenska.

9.2. Nästföljande fyraårsperiod (2010-2013)

- Anpassning av utställningen för synskadade
- Texter på samiska

10. Fastställande av verksamhetsplan.

Denna verksamhetsplan har fastställts av huvudman för naturum, Naturförvaltningsfunktionen, Länsstyrelsen i Västerbottens län

Vid framtagandet har föreståndare Ludmilla Wieslander deltagit.

Underskrift

Umeå 2008-12-05

Ammarnäs 2008-12-08

Huvudmannens kontaktperson
Lena Lundevaller

Naturumföreståndare
Ludmilla Wieslander